

**Swami Ramanad Teerth Marathwada University,
Nanded.**

History

B.A. Third Year

(Semester Pattern)

Effective from June 2011

बी.ए. तृतीय वर्ष

विषय:- इतिहास

जगतिक घडामोडीचा इतिहास

Sem- V

paper- IX

Marks: 40 Theory+10 Internal= Total 50

- प्रकरण-1. अमेरिकन स्वातंत्र्य युद्ध.
स्वातंत्र्य युद्धाची कारणे, स्वरूप, परिणाम
- प्रकरण-2. फ्रेंच राज्यकांती.
कारण, स्वरूप, परिणाम
- प्रकरण-3. इटलिचे एकीकरण.
- प्रकरण-4. जर्मनीचे एकीकरण.

किंवा

समकालीन भारताचा इतिहास (1947-1992)

Sem- v

paper- IX

Marks: 40 Theory+10 Internal= Total 50

- प्रकरण-1. संस्थानाचे विलिनीकरण.
पार्श्वभूमी, समस्या, निराकरण, निर्वासित आणि त्यांचे पुनर्वसन.
- प्रकरण-2. भारतीय संविधानाचा आढावा व प्रजासत्ताकाची निर्मिती.
- प्रकरण-3. पंतप्रधान पंडीत जवाहरलाल नेहरू.
पंचवार्षिक योजना, राज्यपुनर्रचना, परराष्ट्रीय धोरण,
1962 चे भारत-चीन युद्ध, लालबहादूर शास्त्री.

किंवा

मोघलांचा इतिहास (1526-1707)

Sem- v

paper- IX

Marks: 40 Theory+10 Internal= Total 50

- प्रकरण-1. बाबर आणि बाबर आणि शेरशाह सूरी
बाबराचे चरित्र, भारतावरील आक्रमणे, तत्कालीन राजकीय स्थिती, पहिले पानिपत,
राज्यविस्तार, मृत्यु, शेरशाहाचे चरित्र, साम्राज्य विस्तार, मृत्यु, सुधारणा.
- प्रकरण-2. सम्राट अकबर
पूर्वचरित्र, दुसरे पानिपत, राज्यविस्तार, रजपूत विषयक धोरण, धार्मिक धोरण, मनसबदारी
पध्दत.
- प्रकरण-3. मोगलकालीन प्रशासन.
शेरशाहा, अकबर.

अमेरीकेचा इतिहास (1900–1965)

Sem- v paper- X Marks: 40 Theory+10 Internal= Total 50

- प्रकरण-1. थिओडोर रुझवेल्ट व प्रागतिक चळवळ.
अमेरिकेची पार्श्वभूमी, अंतर्गत धोरण, प्रागतिक चळवळीचे स्वरूप
- प्रकरण-2. विड्रो विल्सन
विड्रो विल्सनचे अंतर्गत धोरण, जकात हसुधारणा, बँक सुधारणा, प्रणालीतील सुधारणा, विश्वस्त मंडळाचे नियंत्रण, कामगार सुधारणा, पहिले महायुद्ध, प्रवेश, विड्रो विल्सनचे 14 तत्त्वे.
- प्रकरण-3. आर्थिक महामंदी 1929
वॉरन.जी.हार्डींग, कॅल्विन कुलीज, श्रीमंत धार्जिने धोरण, आर्थिक भरभराट, आर्थिक महामंदी.

संदर्भ ग्रंथ :

1. प्रा.डॉ.अनिल सिंगारे- अमेरिकन संघराज्याचा इतिहास
2. प्रा.डॉ.भवरे ना.गो., डॉ.मु.बा.देवपूजारी- अमेरिकेचा इतिहास
3. डॉ.मोरवंचीकर आर.एस.-अमेरिकेचा इतिहास
4. डॉ.शांता कोठेकर- अमेरिकेचा इतिहास
5. डॉ. अनिल सिंगारे व डॉ.ओम लिगाडे- अमेरिकेचा इतिहास.

किंवा

चीनचा इतिहास (1840–1949)

Sem- V paper- X Marks: 40 Theory+10 Internal= Total 50

- प्रकरण-1. चीनचा पुर्वेतिहास
पुर्वेतिहास, राजघराणी, प्राचीन जीवन पध्दती, धार्मिक श्रध्दा, कन्फयुशियसचे तत्वज्ञान, चीन-पाश्चात्य जग तोंड ओळख, 19 व्या शताकाच्या पुर्वार्धातील चीनची सामाजिक, अर्थिक आणि राजकिय परिस्थिती.
- प्रकरण-2. आफुची युध्दे.
पहिले आफुचे युध्द, दुसरे आफुचे युध्द, कारणे, घटना, परिणाम.
तैपिंग बंड: बंडाची पार्श्वभूमी, स्वरूप, तत्वज्ञान, बंडाचा सुत्रधार, हुंग-सिऊ-चुआन, पराभवाचे कारणे.
- प्रकरण-3. चीनचा पाश्चात्य जगाला प्रतिसाद.
चीन-जपान युध्द (1894-95), सुधारणा, चळवळीचे कारणे, स्वरूप, अपयशाची कारणे, परिणाम, बॉक्सरचा उठाव व परिणाम.
- प्रकरण-4. डॉ.सन-यत-सेन आणि प्रजासत्ताक क्रांती.
डॉ.सन-यत-सेनचे जीवन चरित्र व कार्य, प्रजासत्ताक क्रांतीची कारणे, क्रांतीचा स्फोट, युआन-शि-काई प्रजासत्ताकाच्या पिछेहाटीची कारणे.

संदर्भ ग्रंथ:

1. डॉ.प्रभाकर देव- चीनचा इतिहास
2. डॉ.समदानी ओ.बी.- चीन व जपानचा इतिहास
3. प्रा.मदन मारडीकर- चीनचा इतिहास

आधुनिक महाराष्ट्राचा इतिहास

Sem- V

paper- XI

Marks: 40 Theory+10 Internal= Total 50

- प्रकरण-1. महाराष्ट्राची भौगोलिक वैशिष्ट्ये व सुधारणा चळवळी.
भौगोलिक रचना, सुधारणा चळवळी, कारणे, स्वरूप व परिणाम
- प्रकरण-2. महाराष्ट्रातील विविध भक्ती संप्रदाय
महानुभाव, वारकरी, लिंगायत, सुफी, शिख संप्रदाय
- प्रकरण-3. सामाजिक जागृती
महात्मा ज्योतीराव फुले, राजर्षी शाहु महाराज, डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर.
- टिप:- (अजिंठा, वेरुळ, औरंगाबाद, कंधार, धर्मापुरी, पानगांवा, निलंगा, उदगीर, खोरस, शिवनेरी, रायगड, जुन्नर, कार्ले, पुणे, पैठण व इतिर ऐतिहासिक स्थळे यांना प्रत्यक्ष भेट देणे अपेक्षित असेल)
- संदर्भ ग्रंथ:-
1. य.दि.फडके- विसाव्या शतकातील महाराष्ट्र.
  2. प्रा.मदन मार्लिकर- आधुनिक भारताचा इतिहास.
  3. शांतराम भोगले- आधुनिक भारत.
  4. डॉ.सुमन वैद्य- आधुनिक भारत.
  5. डॉ.अनिल सिंगारे व डॉ.ओम लिगाडे- आधुनिक महाराष्ट्राचा इतिहास.

जागतिक घडामोडीचा इतिहास

Sem- VI

paper- XII

Marks: 40 Theory+10 Internal= Total 50

- प्रकरण-1. रशियन राज्यकांती-1917
रशियन राज्यकांतीचे कारणे, स्वरूप व परिणाम.
- प्रकरण-2. पहिले महायुद्ध व राष्ट्रसंघ
पहिल्या महायुद्धाची पार्श्वभूमी, घडामोडी व परिणाम. राष्ट्रसंघाची रचना व अपयशाची कारणे.
- प्रकरण-3. फॅसिझम व नाझीवादाचा उदय
मुसोलीनी, अंतर्गत व परराष्ट्र धोरण. हिटलर, अंतर्गत व परराष्ट्र धोरण.
- प्रकरण-4. दुसरे महायुद्ध आणि संयुक्त राष्ट्रसंघ
दुसऱ्या महायुद्धाची पार्श्वभूमी, घडामोडी व परिणाम. संयुक्त राष्ट्रसंघाची स्थापना.

किंवा

समकालीन भारताचा इतिहास- (1947-1992)

Sem- VI

paper- XII

Marks: 40 Theory+10 Internal= Total 50

- प्रकरण-1. श्रीमती इंदिरा गांधी (1966-1984)
अंतर्गत धोरण-बँकांचे राष्ट्रीयीकरण, संस्थानाची तनखेबंदी, जमिन सुधारण कायदे, आणिबाणी, जयप्रकाश नारायण व समग्र कांती, भारत-पाक युद्ध व बांगलादेशाची निर्मिती.
- प्रकरण-2. जनता पक्षाचे सरकार व श्रीमती इंदिरा गांधी (1977-1984)
अंतर्गत धोरण व श्रीमती इंदिरा गांधीची दुसरी कारकीर्द.
- प्रकरण-3. राजीव गांधी व व्ही.पी.सिंग (1984-1992)
नवे शैक्षणिक धोरण, नवे तंत्रज्ञान युग, लांगावाल करार, मिझो करार, आसाम करार, व्ही.पी.सिंग व मंडल आयोग

किंवा

मोघलांचा इतिहास (1526-1707)

Sem- VI

paper- XII

Marks: 40 Theory+10 Internal= Total 50

- प्रकरण-1. जहांगीर व शहाजहान
जहांगीराचे चरित्र, नुरजहांशी संबंध, नुरजहांचा प्रभाव, कला स्थापत्याचा विकास, ताजमहल, शहाजहान कालीन सवर्ण युग.
- प्रकरण-2. औरंगजेब (1658-1707)
वारसा हक्कासाठीचे युद्ध, धार्मिक धोरण, दक्षिण-धोरण, त्याचे परिणाम, मोघल साम्राज्याच्या -हासाची कारणे.
- प्रकरण-3. मोघलकालीन सामाजिक, धार्मिक व आर्थिक स्थित.

अमेरीकेचा इतिहास (1900–1965)

Sem- VI paper-XIII Marks: 40 Theory+10 Internal= Total 50

- प्रकरण-1. एफ.डी.रूझवेल्ट आणि नवोपक्रम
प्रकरण-2. दुसरे महायुद्ध व अमेरीका
युरोपातील गढुळ राजकारण, युध्दारंभ अमेरीकेची तटस्थता, एफ.डी.रूझवेल्टचा विजय, उधार-उसनवार पध्दत, पर्ल-हर्बरवर हल्ला, युध्द-प्रवेश, परिणाम, महायुध्दाची समाप्ती.
प्रकरण-3. युध्दोत्तर अमेरीका (1945-965)
हॅरी, एस.ट्रमन, परराष्ट्रीय धोरण, NATO करार (1949) आयसेन हॉवर, शितयुध्द, जिनेव्हा परीषद, SEATO करार (1954) आयसेन हॉवर सिध्दांत, CENTO करार (1959)
अमेरीकेतील नागरी हक्काची चळवळ

संदर्भ ग्रंथ:

1. प्रा.डॉ.अनिल सिंगारे- अमेरिकन संघराज्याचा इतिहास
2. प्रा.डॉ.भवरे ना.गो., डॉ.मु.बा.देवपूजारी- अमेरिकेचा इतिहास
3. डॉ.मोरवंचीकर आर.एस.-अमेरिकेचा इतिहास
4. डॉ.शांता कोठेकर- अमेरिकेचा इतिहास
5. डॉ. अनिल सिंगारे व डॉ.ओम लिगाडे- अमेरिकेचा इतिहास.

किंवा

चीनचा इतिहास (1840–1949)

Sem- VI paper- XIII Marks: 40 Theory+10 Internal= Total 50

- प्रकरण-1. 4 मे ची चळवळ
चळवळीचे कारणे, येन-तु-त्सु, चेनचे कांतीकार्य, चेन व 4 मे ची चळवळ, चीनचे पुरोगामी विचार, लि-ता-चाओचे तत्वज्ञान पाश्चात्यांचा प्रभाव, 4 मे चळवळीचे वैशिष्ट्ये व परणाम
प्रकरण-2. कम्युनिष्ट पक्षाची स्थापना
साम्यवादी पक्षाची रसोवरातील बैठक, आंतरराष्ट्रीय चळवळीच्या मार्गदर्शनाखाली चिनी साम्यवाद, कोमिंटर्नची भुमिका, कम्युनिष्ट कोमिंटंग युती, स्टेलिन-ट्रॉट्स्की मतभेद, चॅंग-काई शेकची उत्तर मोहि, कॅटन येथील पहिले मम्युनिष्ट सोव्हिएट सरकार.
प्रकरण-3. चॅंग-कै-शेक
चॅंग पुर्वचरित्र व कार्य, चीनचे जपान वरील आक्रमण, चैनची सिआन कैद, कोमिंटंग कम्युनिस्ट संयुक्त आघाडी, कम्युनिस्टांचे शिरकाण, अमेरिकेची कोमिंटंगला मदत, रशियाची कम्युनिस्टांना मदत, कम्युनिस्टांची विजयी घोंडदौउ, चॅंगचा राजीनामा, कोमिंटंगचा पराभव व चॅंगचे पलायन, पराभवाची कारणे.
प्रकरण-4. माओ-त्से-तुंग चरित्र व कार्य
जन्म, बालपण, शिक्षण माओ व शिक्षण, हुआन कांतीसेनेत दाखल, माओ व 4 मे ची चळवळ, माओ व साम्यवादी चळवळ, कम्युनिस्ट पक्षाच्या सरचिटणीसपदी, कोमिंटंग कम्युनिस्ट युतीचे राजकारण, माओ व ग्रामिण संघटना, माओ हुनान प्रबंध, माओची लालसेना व गनिमी कावा, लॉगमार्च, माओवाद, कम्युन्स, माओचे व्यक्तिमत्व.

संदर्भ ग्रंथ:

1. डॉ.प्रभाकर देव- चीनचा इतिहास
2. डॉ.समदानी ओ.बी.- चीन व जपानचा इतिहास
3. प्रा.मदन मारडीकर- चीनचा इतिहास

आधुनिक महाराष्ट्राचा इतिहास

Sem- VI

paper- XIV

Marks: 40 Theory+10 Internal= Total 50

- प्रकरण-1. सामाजिक आणि धार्मिक संघटना
प्रार्थना समाज, सत्यशोधक समाज, आर्य समाज
- प्रकरण-2. निझाम राजवट व हैद्राबाद मुक्ती संग्राम
निझाम रावटीचा संक्षिप्त आढावा, महाराष्ट्र परिषद, हैद्राबाद स्टेट काँग्रेस, आर्य समाजाचे योगदान, इत्तहादुल मुसलमीन, रझाकार, स्वामी रामानंद तीर्थ जीवन चरित्र व कार्य.
- प्रकरण-3. स्वातंत्रयोत्तर काळातील महाराष्ट्र (1960 पर्यंत)
राज्यपूनर्रचना, संयुक्त महाराष्ट्राची चळवळ.

संदर्भ ग्रंथ:-

1. य.दि.फडके- विसाव्या शतकातील महाराष्ट्र.
2. प्रा.मदन मारडिकर- आधुनिक भारताचा इतिहास.
3. शांतराम भोगले- आधुनिक भारत.
4. डॉ.सुमन वैद्य- आधुनिक भारत.
5. डॉ.अनिल सिंगारे व डॉ.ओम लिगाडे- आधुनिक महाराष्ट्राचा इतिहास.